

2. Csoóri, Zsófia (Chovriy Sofiya). Az elemi iskolai tanítóképzés Kárpátalján a dualizmus korában. Elmélet és gyakorlat a neveléstudományok és szakmódszertanok köréből / Editor: Karlovitz János Tibor. Komárno: International Research Institute s. r. o., 2018. P. 323–330.

УДК 7:908:373.3.015.311-057.874:172.15

ЧОЛ А. В., КАЧУР М. М.
Мукачівський державний університет

ХУДОЖНЄ КРАЄЗНАВСТВО ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЗМУ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Патріотичне виховання належить до пріоритетних напрямів національної системи виховання і передбачає формування патріотичних почуттів, любові до свого народу, глибокого розуміння громадянського обов'язку, готовності відстоювати державні інтереси Батьківщини. Суспільно-політичні події в Україні, анексія Криму, військові події на Донбасі зумовлюють посилення уваги до національно-патріотичного виховання дітей та молоді, актуалізують проблему формування у молодого покоління патріотизму. Відтак, важливим завданням виховання у сучасній українській школі постає вирішення проблеми подолання в учнів недовіри й підозрливості у ставленні до інших народів і націй, сприяння толерантності міжнаціональних відносин в умовах багатонаціональної держави.

Аналіз та узагальнення наукових джерел з теорії національно-патріотичного, громадянського виховання (М. Боришевський, П. Ігнатенко, Р. Петронговський, М. Стельмахович, О. Сухомлинська, І. Тараненко, Р. Осипець, К. Чорна, Г. Філіпчук та ін.) дає змогу визначити патріотизм (з урахуванням його гуманітарно-педагогічного контексту) як стійке соціально-психологічне утворення, складна інтегральна якість особистості, яка характеризує її ціннісне ставлення до Батьківщини в органічній єдності національно-етнічного та національно-громадянського аспектів і проявляється в культуротворчій діяльності [2, с.12].

Серед цінностей української національної культури важливе місце посідає мистецтво, яке здатне впливати на духовний світ людини не тільки на рівні свідомості, раціонального мислення і пізнання, але й на рівні підсвідомості, емоційного осягнення, інтуїції. Національно-патріотичне виховання на засадах художнього краєзнавства передбачає прилучення особистості до джерел народної культури шляхом ознайомлення з українськими традиціями, обрядами, звичаями, культурно-мистецькою спадщиною рідного краю, на основі яких формується світогляд, ціннісні орієнтації, ідеали та переконання, набувається соціальний досвід.

Зв'язок національно-патріотичного виховання з полікультурним, метою якого є формування етики міжетнічних стосунків, обґрунтовували Н. Миропольська, Г. Назаренко, О. Сухомлинська, Г. Філіпчук та ін. Сучасні педагоги і психологи підкреслюють необхідність усвідомлення і відчуття

особистістю власної причетності до Батьківщини, що найефективніше здійснювати на прикладі художньої діяльності учнів, яка концентрує когнітивні, емоціогенні, енерго-вольові процеси пізнання і самореалізації.

У вихованні патріотичних почуттів, національної свідомості і самосвідомості, найчастіше педагоги-дослідники використовують музичне мистецтво, українську народну пісню (Л. Паньків, С. Садовенко). Поміж багатьох засобів виховання патріотизму В. Ткаченко виокремлює художньо-естетичні, як особливо ефективні, переконує, що пісня, яку дитина чує з колиски, надає активності, стимулює творчу емоцію, особливий український лад почуттів, викликає почуття душевної гармонії і щастя, а хоровий спів «націоналізує й організовує життя», впливає на громадянські почуття; твори літератури (казка, поезія), мистецтва (архітектура, скульптура, живопис, музика, танець, театр) полонять гармонією й ритмом, навчають дитину духовному захвату [1, с. 633-634].

Теоретичні підходи та методичні засади художньо-краєзнавчої роботи, як складника мистецької освіти школярів, обґрунтовані та розроблені Л.М. Масол. Узагальнюючи наукові джерела з історичних, теоретичних і організаційно-методичних аспектів краєзнавства, дослідниця визначає *художнє краєзнавство як організовану і керовану педагогом діяльність учнів, спрямовану на систематичне вивчення, збереження і відтворення художньої спадщини рідного краю*. Результатом цієї діяльності, зазначає авторка, (зокрема її освітньо-пізнавальних, пошуково-дослідних та художньо-творчих компонентів) має стати не лише усвідомлення самотності й естетичної цінності мистецтва рідного краю, а й пробудження особистісного емоційно-позитивного ставлення до нього, включеного в систему художньо-естетичних орієнтацій школярів [3, с.381].

Феномену художнього краєзнавства, як засобу виховання патріотичних почуттів дітей молодшого шкільного віку, присвячені наукові праці М.М. Качур Розроблена дослідницею особистісно орієнтована інтегративна технологія організації художньо-краєзнавчої діяльності молодших школярів базується на засадах художньо-краєзнавчих матеріалів, що включають як регіональний фольклор (пісенний, танцювальний, професійне музичне мистецтво, деякі пісні місцевих композиторів), так і широку палітру декоративно-ужиткового мистецтва (вишивку, писанкарство, лозоплетіння та ін.). Окрім елементів музичного, хореографічного й образотворчого мистецтва, виховний потенціал художнього краєзнавства збагачується використанням пам'яток скульптури та архітектури, різновидів театрального мистецтва і кінематографу, професійної музики композиторів – уродженців краю, виконавського мистецтва, ландшафтного еко-естетичного простору [2, с. 14].

Таким чином, навчально-виховний процес, що базується на художньо-краєзнавчих засадах, культурно-історичних цінностях українського народу, його традиціях і духовності, надають йому особистісного вектору і спрямовують на виховання у дітей патріотизму та національної самосвідомості.

Література

1. Енциклопедія освіти / АПН України; голов. ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
2. Качур М. М. Музичне мистецтво рідного краю як фактор патріотичного виховання учнів початкової школи / М. М. Качур // Слов'янське музичне мистецтво в контексті європейської культури : матеріали міжн.наук.-практ. конф. –Вінниця, 2005. – С. 12 – 14.
3. Масол Л. М. Загальна мистецька освіта: теорія і практика: монографія / Л.М. Масол. – К. : Промінь, 2006. – 432 с.

УДК 378:37.011.3-051];373.3.015.31-057.874(043.2)

ШПІНЬ З. Ю.
Мукачівський державний університет

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ДО РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Українська школа висуває до вчителя нові вимоги. Сучасний педагог для втілення в життя Концепції Нової школи має володіти багатьма компетентностями: професійно-педагогічною, соціально-громадянською, загальнокультурною, мовно-комунікативною, психологічно-фасилітативною, підприємницькою, інформаційно-цифровою [5]. Завдання підготувати спеціаліста, що відповідає вимогам Нової української школи, покладено на педагогічні заклади вищої освіти.

Для розвитку в учнів творчих здібностей учитель повинен бути креативним, обізнаним з технологіями навчання. Проблему підготовки майбутнього вчителя до розвитку творчих здібностей у молодших школярів досліджували такі науковці, як: О.Абдуліна, І.Зязюн, Н.Кузьміна, С.Сисоєва, О.Савченко та інші.

К.Волинець вважає, що «вища школа має бути осередком наукового дослідження, а її викладач – активним дослідником, самостійним ученим, який своєю науковою роботою розширює пізнавальну галузь; студент має стати учасником дослідницької роботи викладача як початківець-дослідник, а лабораторія й аудиторія – місцем, де відкривають нові наукові істини, викладають і перевіряють результати тільки що зробленого відкриття». Для вирішення цих завдань необхідно дотримуватись певних вимог, а саме: створення умов для прояву творчості студентів; введення в навчальний процес евристичних програм, наукової дослідної роботи, рекомендації; використання системи організації творчої діяльності, у тому числі й колективної, у позааудиторній роботі студентів, насамперед під час безперервної педагогічної практики [2].

На думку Н.Калити, «традиційна система професійної підготовки вчителів...не є достатньою для задоволення запитів сучасної педагогічної практики. В нових соціально-педагогічних умовах наявна потреба у вчителях з яскраво вираженою творчою індивідуальністю, які орієнтовані на розвиток особистості кожного учня». У підготовці майбутнього вчителя науковець виділяє три основні компоненти: загальна підготовка (методологічно-

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>